

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนากำลังคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ จอห์น ดีวีย์ (John Dewey) นักการศึกษาที่สำคัญคนหนึ่งให้ความเห็นว่า การศึกษาทำให้เกิดความเจริญงอกงามต่อเนื่องกันในด้านต่าง ๆ¹ นอกจากนี้ยังเป็นทั้งเป้าหมายและมรรควิธีไปสู่การพัฒนาประเทศ โดยมีผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการควบคุมกลไกทางการศึกษา คือ ครู ซึ่งทำหน้าที่ สอน อบรมและหน้าที่อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุคคล² ซึ่งก็หมายความว่า ครูไม่เพียงแต่จะมีความสามารถในการสอนเท่านั้น แต่จะต้องมีความสามารถด้านอื่น ๆ อีก จึงจะทำให้ผลทางการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาคือ การมีชีวิตที่ดีขึ้น และดำรงคนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมด้วย

แต่ครูจะมีความสามารถอย่างไร เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของครูแต่ละคนที่ได้รับการฝึกฝนมาจากการฝึกหัดครู ซึ่งได้กระทำถึงหน้าที่ที่จะผลิตและพัฒนาครูให้มี

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ภิญโญ สาร, หลักการศึกษาศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภา, 2521), หน้า 18.

² เฉลียว นูร์ภักดีและคณะ, รายงานผลการวิจัย เรื่องลักษณะของครูที่ดี (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2520), หน้า 1.

คุณลักษณะและความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของสังคม¹

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการฝึกหัดครูจะพยายามผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ แต่ก็ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เกี่ยวกับเรื่องที่มีการฝึกหัดครู ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ออกมาไม่ตรงกับความต้องการของฝ่ายที่ใช่ครู คือ โรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งในค่านิยมและคุณภาพ เป็นคนว่า จากข้อเขียนของ วิจิตร ศรีสะอ้าน² และจากรายงานการสัมมนาเรื่อง แนวโน้มของการฝึกหัดครู³ กล่าวว่า ในการผลิตครูระดับปริญญา นั้น มีหน่วยงานรับผิดชอบอยู่หลายหน่วยงาน ทำให้คุณภาพของครูที่ผลิตออกมา มีความแตกต่างกันในค่านิยมและขาดความสมคูลย์ค่านิยม อันก่อให้เกิดปัญหาครูระดับปริญญาตรีล้มเหลว นอกจากนั้นยังพบว่า โรงเรียนใช่ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ตรงกับความรู้ความชำนาญที่ได้เรียนมา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ใ้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หลายอย่าง นอกเหนือจากสายความชำนาญที่ได้รับ การฝึกมา จนบางครั้งเป็นผลต่อประสิทธิภาพในการให้การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสอน⁴ และจากรายงานการสัมมนาเรื่อง การหามาตรการ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากร

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู, รายงานการสัมมนา เรื่อง แนวโน้มของการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร : 2520), หน้า 20.

²วิจิตร ศรีสะอ้าน, "นโยบายและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตครู" ศึกษาศาสตร์สาร 6 (กรกฎาคม - กันยายน, 2521): 33-34.

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู, รายงานการสัมมนา เรื่อง แนวโน้มของการฝึกหัดครู, หน้า 16.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเทคนิคในการหาแหล่งเงินเพื่อจัดการศึกษา ยิ่งได้กล่าวถึง ผลงานวิจัยหลายฉบับที่ยืนยันว่า ครูที่มีวุฒิสูงมีผลงานไม่แตกต่างกับครูที่มีวุฒิค่า¹ ดังนั้นการดำเนินการผลิตครู ควรเป็นไปเพื่อสนองความต้องการในการใช้ครู ซึ่งผู้ผลิตและผู้ใช้ครู จำเป็นต้องประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลและสถิติที่จำเป็น สำหรับแต่ละฝ่ายระหว่างกันและกัน แต่ในสภาพที่เป็นจริงแล้ว ทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ครูยังขาด การประสานงานกัน ปัญหาที่ปรากฏในส่วนของผู้ใช้ครู จึงมักจะอ้างพาดพิงถึงระบบการผลิต ครู²

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจใคร่จะศึกษาว่า ครูประจำการวุฒิปริญญาตรีที่ ทำงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ นั้น มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของ โรงเรียนประถมศึกษาเหล่านั้นหรือไม่ เพื่อจะได้ข้อมูลอันเป็นแนวทางในการปรับปรุง นโยบาย และหลักสูตรการผลิตครูวุฒิปริญญาตรีให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ครู ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งประชากรซึ่งใน 24 เขต มีโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 412 โรงเรียน³

¹สำนักงานกฤษฎมนตรี, คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "สภาพการใช้ทรัพยากร ไปในการฝึกหัดครู" รายงานการสัมมนา เรื่อง การหามาตรการเพื่อให้มีการใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเทคนิคในการหาแหล่งเงินเพื่อจัดการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2519), หน้า 11.

²เรื่องเดียวกัน.

³กองโรงเรียน สำนักการศึกษา, รายชื่อโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2524 (อัครโรเนียว), หน้า 58.

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบระหว่างคุณสมบัตินักครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการ กับคุณสมบัตินักครูประจำการ วุฒิปริญญาตรี

2.2 เพื่อสำรวจเพิ่มเติมหาคุณสมบัตินักครูประจำการ วุฒิปริญญาตรี ที่โรงเรียนประถมศึกษาไม่ต้องการ

3. สมมติฐานของการวิจัย

คุณสมบัตินักครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการ กับคุณสมบัตินักครูประจำการ วุฒิปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 โรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เท่านั้น

4.2 ตัวอย่างประชากร ได้แก่

4.2.1 ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ

4.2.2 ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

4.2.3 หัวหน้าหมวดวิชา หรือหัวหน้าสายที่มีครูวุฒิปริญญาตรีในบังคับบัญชา

4.3 การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของตัวอย่างประชากรในข้อ 4.2 เกี่ยวกับคุณสมบัตินักครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการ กับคุณสมบัตินักครูประจำการ วุฒิปริญญาตรี

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

5.1 แบบสอบถามที่สร้างขึ้น สามารถสำรวจความคิดเห็นเรื่อง คุณสมบัติของ ครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการ กับคุณสมบัติของครูประจำการ วุฒิปริญญาตรีได้อย่างครอบคลุม

5.2 ตัวอย่างประชากรการวิจัยนี้ ทอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครู ลักษณะของครูที่ดี และการสร้างแบบสอบถาม จากหนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ทั้ง ภาษาไทยและต่างประเทศ ตลอดจนพูดคุย ชักถามผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและการวิจัย

6.2 สร้างแบบสอบถาม 1 ชุด ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามที่กำหนดค่าตอบให้เลือก แบบมาตราส่วนประเมินค่า ของ ลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ คุณสมบัติของครูค่านักวิชาการ การสอน การดูแลปกครองช่วยเหลือให้นักเรียน บุคลิก ลักษณะและอุปนิสัยความเป็นครู มนุษย์สัมพันธ์ และการเป็นพลเมืองดี และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูประจำการ วุฒิปริญญาตรีที่โรงเรียนประถมศึกษาไม่ต้องการ

6.3 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 13 ท่าน ตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ แล้วปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม สอบถาม ฉบับชั่วคราว สำหรับไปทดลองใช้กับ ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูหัวหน้าสายที่มีครูปริญญาตรีในบังคับบัญชา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจำนวน 10 คน

6.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับชั่วคราวให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

6.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สร้างตัวอย่างประชากร จำนวน 366 คน ซึ่งได้โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จาก

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีครูประจำการวุฒิปริญญาตรีใน 24 เขต
ทั้งหมด 402 โรงเรียน

6.6 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติของครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการ กับ
คุณสมบัติของครูประจำการวุฒิปริญญาตรีโดยทดสอบค่าที (t-test)

6.7 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอแนะ

7. คำจำกัดความ

7.1 คุณสมบัติ หมายถึง ระดับความรู้ ทักษะและทัศนคติ ของครูในตำแหน่ง ๗
6 ตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งวิชาการ การสอน การดูแลปกครองช่วยเหลือนักเรียน บุคลิกลักษณะ
และอุปนิสัยความเป็นครู มนุษยสัมพันธ์และการเป็นพลเมืองดี

7.2 โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ซึ่งเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

7.3 ครูประจำการวุฒิปริญญาตรี หมายถึง ครูซึ่งสอนอยู่ในโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีวุฒิปริญญาตรี

7.4 คุณสมบัติของครูที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องการ หมายถึง ระดับความ
ต้องการของผู้บริหารครูประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วย
ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ
หัวหน้าสายและหัวหน้าหมวด เกี่ยวกับคุณสมบัติของครูทั้ง 6 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งวิชาการ การ
สอน การดูแลปกครองช่วยเหลือนักเรียน บุคลิกลักษณะและอุปนิสัยความเป็นครู มนุษย-
สัมพันธ์และการเป็นพลเมืองดี

8. ประโยชน์ของการวิจัย

8.1 เป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย และหลักสูตรการผลิตครูปริญญาตรี ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนประถมศึกษา

8.2 เป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ ในสถาบันการฝึกหัดครูได้ใช้ในการฝึกครู ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนประถมศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย